

господарювання митні платежі стануть важливим фінансовим інструментом регулювання економіки.

Список літератури:

1. Митний кодекс України від 13.03.2012 р. № 4495-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>.
2. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]//Режим доступу з <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
3. Закон України «Про внесення змін до Податкового та Митного кодексів України щодо узгодження їх окремих норм» від 07.06.2012 № № 4915-VI
4. Бережнюк І.Г. Митне регулювання України: Національні та міжнародні аспекти: [монографія] / І.Г.Бережнюк.- Дніпропетровськ: Академія митної служби України, 2009.-543с.)

Юрій ЖУРАВЕЛЬ

Тернопільський національний економічний університет

РОЗВИТОК ІНСТИТУТІВ СПІЛЬНОГО ІНВЕСТИВАННЯ В УКРАЇНІ

Інститути спільного інвестування (далі ІСІ) в розвинених країнах є інструментом акумуляції інвестиційних ресурсів шляхом залучення капіталу приватних інвесторів і його розміщення в цінних паперах. Інвесторів приваблюють ІСІ завдяки високій доходності, можливостям передачі повноважень з управління приватними інвестиціями професійним організаціям. Консолідація фінансових ресурсів приватних інвесторів дозволяє ІСІ бути активними гравцями на фондовому ринку, користуватись правами інституційних інвесторів.

У 2012р. ухвалено новий Закон України від 5.07.2012 № 5080 «Про інститути спільного інвестування» [1], який визначає основи створення та умови діяльності ІСІ, встановлює вимоги до складу, структури, правил зберігання активів, емісії, обігу та викупу цінних паперів ІСІ. Законом передбачена чітка послідовність дій при створенні корпоративних і пайових інвестиційних фондів, процедура їх ліквідації. На даний час в Україні мережа ІСІ поки що не охоплює всі регіони. ІСІ здійснюють свою діяльність в 14 областях, а загальна їх кількість близько 1,2 тис. У США, Франції кількість фондів ІСІ перевищує 8 тис. одиниць [2]. На думку експертів, динаміка емітованих цінних паперів ІСІ в Україні є позитивним сигналом зацікавленості в роботі з цими інститутами. На початок 2014р. Національною комісією з цінних паперів і фондового ринку зареєстровано випусків цінних паперів ІСІ на загальну суму 406,4 млрд. грн. Про те, що цінні папери ІСІ слід розглядати як вагоме джерело інвестицій, свідчать дані таблиці 1. Зокрема, обсяги емісії цінних паперів ІСІ вже наблизилися до кількісних параметрів емісії акцій (571,9 млрд. грн.).

Таблиця 1

**Динаміка обсягу зареєстрованих випусків цінних паперів в Україні, млрд. грн.
(наростаючим підсумком)**

Показники	2009	2010	2011	2012	2013
Зареєстровані випуски цінних паперів, млрд. грн.	740,0	835,6	1014,8	1122,5	1264,5
З них:					
Цінні папери інститутів спільного інвестування	207,3	252,7	337,3	371,3	406,4
Акції	393,1	433,7	491,9	507,7	571,9

Джерело: узагальнено на основі річних Звітів Національної комісії з цінних паперів і фондового ринку. [Електронний ресурс]: – Доступний з: <<http://nssmc.gov.ua>>.

З 2009р. обсяг емісії цінних паперів ІСІ зріс в 2 рази, у той час як акцій – в 1,4 рази. Це свідчить про поступове звуження потенційного джерела інвестицій, які можна залучити в корпоративному секторі на довгостроковій основі. Тому на державному рівні необхідно посилити увагу до приватних інвестицій, які вкладаються в ІСІ.

За даними Національної комісії з цінних паперів і фондового ринку суттєво збільшився обсяг торгів цінними паперами ІСІ, який у 2013р. становив 496,5 млрд. грн. У структурі

торгів в 2013р. ІСІ зайняли другу позицію (29,6%) після державних облігацій (43%), у той час, як ринок акцій суттєво зменшився. Якщо в 2009р. в структурі торгів акції займали 44%, то в 2013р. – лише 10%. Наявність потенційних джерел приватних інвестиційних ресурсів підтверджує величина активів ІСІ. На початок 2014р. у розпорядженні ІСІ знаходилося 183 млрд. грн. активів. Інвестиційних сертифікатів пайових інвестиційних фондів було зареєстровано загальною вартістю 347,5 млрд грн. Але необхідно підкреслити, що збільшення загальної вартості активів та емітованих цінних паперів ІСІ не призводить до адекватного зростання інвестиційних потоків в індустріальні сектори економіки України. Незважаючи на досить високі показники, в цілому ринок ІСІ в Україні не став важливим інструментом концентрації інвестиційних ресурсів населення. У США, наприклад, вкладниками інвестиційних фондів є близько 43% домогосподарств.

На думку фахівців Національного інституту стратегічних досліджень одна з основних проблем, яка не дозволяє в повній мірі використовувати інвестиційний потенціал ринку ІСІ – це низький рівень поінформованості населення про переваги ІСІ та привабливі проекти для інвестування. Тому доцільно розширити сферу інвестування ІСІ в інноваційні та модернізаційні довгострокові проекти; ввести пільгове оподаткування інвесторів, що вкладають кошти в ІСІ на довгий термін (або зменшити ставку оподаткування інвестиційного доходу, отриманого від інвестицій в цінні папери для фінансування інновацій на термін більше одного року) [2]. Для консолідації ресурсів приватних інвесторів з метою розвитку національної економіки державна політика в сфері розвитку ІСІ повинна бути спрямована на налагодження взаємодії між емітентами цінних паперів ІСІ, інвесторами, компаніями, які створюють та впроваджують інновації [3]. Крім того, необхідно налагодити комунікації із вітчизняними приватними інвесторами та більше популяризувати серед населення України привабливі інноваційні проекти для вкладення капіталу з метою одержання інвестиційних доходів.

Список літератури:

1. Закон України від 5.07.2012 № 5080 «Про інститути спільного інвестування». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.Zakon.Rada.gov.ua>.
2. До питання про розвиток інститутів спільного інвестування та їх інвестиційний потенціал / Аналітична довідка / Національний інститут стратегічних досліджень. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://niss.gov.ua>
3. Антонов С. Европейская перспектива и финансовые институты / С. Антонов, С. Шишков // Дзеркало тижня. – 2014. – № 24.

Олена ЗАКЛЕКТА-БЕРЕСТОВЕНКО

Тернопільський національний економічний університет

ТРАНСФОРМАЦІЯ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Державне соціальне страхування в Україні як складова системи соціального захисту населення обумовлюється існуванням таких категорій громадян, що з певних об'єктивних чи суб'єктивних причин не мають достатніх для самозабезпечення доходів та потребують фінансової підтримки держави. Соціальний захист як суспільне явище становить зміст соціальної функції держави та поєднує сукупність економічних, організаційних і юридичних заходів щодо забезпечення основних соціальних прав людини. Так, згідно статті 25 Декларації прав людини кожен має право на життєвий рівень, необхідний для підтримання особистого здоров'я та благополуччя, а також право на забезпечення у випадку безробіття, хвороби, інвалідності, досягнення пенсійного віку, інших випадків втрати засобів до існування [1].

Соціальне страхування громадян в Україні реалізується шляхом формування цільових фондів фінансових ресурсів за рахунок внесення страхових платежів. Сьогодні найбільш